

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 870 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากตัวแบบเชิงทฤษฎี เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 75 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคอร์ท สมมติฐานการวิจัย คือ โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สำหรับขั้นตอนการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ คือ ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล และ ระยะที่ 3 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการประเมินความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อใช้พิจารณาความเหมาะสมต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูล และการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การสร้างสเกลองค์ประกอบย่อยด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second – order confirmatory factor analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างตัวบ่งชี้การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้ตัวบ่งชี้จำนวน 75 ตัว ซึ่งผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ดังกล่าวมาดำเนินการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำผลดังกล่าวมานำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา จึงได้ตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพทั้ง 75 ตัว

2. สรุปผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยสรุปผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทั้ง 75 ตัวบ่งชี้ โดยภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$; S.D. = .497) เมื่อจำแนกตามแต่ละองค์ประกอบ ได้ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$; S.D. = .479)

2.2 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$; S.D. = .535)

2.3 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$; S.D. = .581)

2.4 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$; S.D. = .536)

2.5 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$; S.D. = .536)

3. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้

พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ซึ่ง

3.1 การวิเคราะห์เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล โดยการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนที่ จะทำการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 75 ตัวบ่งชี้ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสมอย่างมากที่จะนำไปวิเคราะห์ องค์ประกอบ ประกอบด้วยโมเดลการกำหนดทิศทางและนโยบาย โมเดลการสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โมเดลการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร โมเดลการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และโมเดลการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน พบว่า โมเดลตาม สมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ คำนำน้หองค์ประกอบของ ตัวบ่งชี้ที่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 75 ตัว เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ขององค์ประกอบตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล

3.2 การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล เป็นการพัฒนาจากสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะ ผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ด้วยการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่สอง ก่อนทำการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อย ทั้ง 75 องค์ประกอบ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกองค์ประกอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 75 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอย่างมากที่จะนำไปวิเคราะห์ องค์ประกอบต่อไป

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหาร สถานศึกษาเทศบาล สรุปได้ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลตามกรอบ ความคิดในการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองต่อไป

3.2.2 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า ทุก องค์ประกอบของตัวบ่งชี้รวมพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา

เทศบาล มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า โดยตัวบ่งชี้ร่วมพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล เกิดจากองค์ประกอบ คือ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (BE) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (TP) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (AC) ด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน (SE) ด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย (DP) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวิจัยที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 75 ตัว และองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดทิศทางและนโยบาย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน องค์ประกอบทั้งหมดนี้ สามารถใช้วัดบทบาทความเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ได้อย่างมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล พบว่า องค์ประกอบหลักของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลมี 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$; S.D. = .479) มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ กำหนดให้มีเกณฑ์มาตรฐานวิชาการสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.64$; S.D. = .479) จากผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มาตรฐานวิชาการถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการดำเนินงานขององค์กร ถ้ามีการกำหนดเกณฑ์หรือ

มาตรฐานที่ชัดเจนแล้วย่อมนำไปสู่การดำเนินงานให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายคน เช่น McEwan (1998 : 432) ที่มีแนวคิดว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการ จะต้องทำการต่าง ๆ ให้เกิดผลดีต่อนักเรียนและครู มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานวิชานั้น ส่วนความเป็นเลิศทางวิชาการถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญมากในสถานศึกษา มีงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยันว่า การที่สถานศึกษานำงานด้านวิชาการเป็นเรื่องสำคัญที่สุดต่อผลสำเร็จของนักเรียน (Goddard, Sweetland, and Hoy, 2000 : 232 ; Hoy and Sabo. 1998 : 225 ; และ Hoy, Tarter and Kottkamp. 1991 : 254) และ Supovitz and Poglino (2001 : 225) ยังได้กล่าวถึงการสนับสนุนให้มีการตั้งเครือข่ายความปลอดภัย(Safety nets)จัดให้มีไว้ในสถานศึกษาเป็นรายวัน เป็นปีเพื่อถือเป็นการประกันว่าการปฏิบัติการต่าง ๆ ของทั้งครูและนักเรียนซึ่งจะประสบผลสำเร็จได้โดยวิธีการแนวทางมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนด เครือข่ายความปลอดภัยจะช่วยส่งเสริมและให้โอกาสนักเรียนสามารถบรรลุถึงเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ได้ โดยมีผลมาจากการพัฒนาที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งได้กำหนดมาตรฐานวิชาการไว้สูงและชัดเจนถูกต้องตามสภาพที่เป็นจริง สอดคล้องกับหลักสูตรที่ผู้นำต้องทำเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงด้านการเรียนการสอน แม้ทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องต้องกันถึงความสำคัญของความเป็นผู้นำทางวิชาการก็ตาม แต่กระบวนการที่ค้นในเรื่องนี้ยังขาดความชัดเจนในแง่ของทฤษฎีที่รองรับ มีการระบุถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของการเป็นผู้นำทางวิชาการ เช่น การมีวิสัยทัศน์ที่ดีด้านการเรียนการสอน การมีเกณฑ์มาตรฐานที่เข้มงวด การใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางวิชาชีพ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning communities) Bossert (1988 : 330-384) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดเป้าหมายทางการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลตามมาตรฐานเหล่านั้น และ Krug (1992 : 4-6) ที่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า จะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจแจ่มแจ้งถึงเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ โดยการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจ นั้นจะต้องไม่ประมาณการสูงเกินไป จุดประสงค์ที่ระบุชัดเจนต้องเป็นไปตามสภาพการณ์ในช่วงเวลาหรือช่วงวิกฤติด้วย สอดคล้องกับ Pendleton. 2010 : Online ; Monona Grove. 2010 : Online ; Oklahoma. 2010 : Online ; Summerset. 2002 ; อ้างถึงใน ไกษย์ เปลรินทร์. 2552 : 251) ที่ให้แนวคิดไว้สอดคล้องกันว่า โรงเรียนตั้งมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนไว้สูง นั้น โรงเรียนต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาเน้น

การรักษามาตรฐานที่สูงของนักเรียน และสร้างวินัยให้เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียน เป็นสำคัญและเป็นผลของการมีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดทำพันธกิจของโรงเรียน โดย กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของครูและนักเรียนไว้สูงนั่นเอง ดังนั้น การกำหนดให้มีเกณฑ์ มาตรฐานวิชาการสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษานั้น ผู้นำทาง วิชาการจึงต้องร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและ เป้าหมายของโรงเรียนด้วยกัน (MacNeill, Cavanagh and Silcox. 2003 : 187 ; Weber. 1996 : 253-278) สำนักงานการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of education) (2005 : 3- 17) ได้ให้ทัศนะว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการจะเน้นความสอดคล้องต่อหลักสูตร การสอน การ ประเมินผลและมาตรฐาน (Focus on alignment of curriculum, instruction, assessment, and standards) ถ้าหากความสำเร็จของนักเรียนคือเป้าหมาย และสามารถวัดได้ด้วยการประเมินที่ อาศัยมาตรฐานเป็นเกณฑ์ หลักสูตร การสอนและการประเมิน เหล่านี้ต้องสอดคล้องกับ มาตรฐาน หากไม่สอดคล้อง ก็คงแสดงให้เห็นเป็นหลักฐานไม่ได้ว่านักเรียนมีผลสำเร็จ ความ สอดคล้องตรงกันเป็นกระบวนการที่ต้องมีและดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ในขณะที่เกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร และการประเมินหมุนเวียนผ่านขั้นตอนการพัฒนาไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ นักวิจัยของ ไทย เช่น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551 : 69) ยังได้มองเห็นปัญหาการจัดการศึกษาโดยให้ เริ่มต้นในส่วนนี้ว่า การจัดการศึกษามีคุณภาพ จำเป็นต้องเริ่มจากหน่วยเหนือหรือผู้ที่มีส่วน กำหนดมาตรฐาน เกณฑ์ ทิศทางและนโยบายให้ชัดเจน มองไกลไปในอนาคต รวมทั้งสามารถ กำหนดนโยบาย กลไกการดำเนินการ และกลยุทธ์ในเชิงรุกได้ เพื่อให้การดำเนินการทุกระดับ จนถึงระดับปฏิบัติการ ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550 : 53) และธีระ รุญเจริญ (2553 : 175) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ต้องตั้งความคาดหวังกับครูและนักเรียนไว้สูง บริหาร โดยยึดจุดเน้นและเป้าหมายการเรียน การสอนโดยการแสดงความรับผิดชอบต่อนักเรียน และผู้ปกครองเป็นสำคัญ

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยความ เหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$; S.D. = .535) มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรายตัวบ่งชี้อยู่ใน ระดับมากและมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ อุทิศเวลาให้กับ การทำงานและปรากฏตัวให้เห็นตลอดเวลา ($\bar{X} = 4.63$; S.D. = .509) ทั้งนี้ เนื่องจากการ อุทิศเวลาให้กับการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอส่งผลต่อ ความสำเร็จของงานและเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้บรรลุผล ซึ่งแสดงให้เห็น

ความสำคัญของการอุทิศตนในการทำงานการแสดงท่าทีที่ดีต่อนักเรียน ครูและผู้ปกครอง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และยังเป็น การแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ซึ่งมีนักวิจัยหลายคนให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่อประเด็นดังกล่าวอย่างชัดเจน กล่าวคือ ต้องรับผิดชอบต่อผลของการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเต็มที่ (Supovitz & Poglinco. 2001 : 141) และ Alig-Mielcarek (2003 : 92) ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะ (Traits) พฤติกรรม (Behaviors) และกระบวนการ (Processes) ที่บุคคลต้องการและผู้บริหารสถานศึกษาใช้เพื่อให้มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และได้มีการนำเกณฑ์มาตรฐานของการประกันคุณภาพการศึกษา มาประเมินก็จะส่งผลให้บทบาทของผู้บริหารที่เคยนิเทศการสอนของครูต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นการเอาใจใส่ดูแลการเรียนรู้ของนักเรียน (Student learning) มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Jazzar and Algozzine (2007 : 224) ที่กล่าวว่าสถานศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้สร้างความร่วมมือกับครอบครัวของนักเรียน และชุมชนเพื่อให้การสนับสนุนในความพยายามของการพัฒนาสถานศึกษาและบรรลุผลสำเร็จของนักเรียน ถือว่าการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ส่วน Bossert (1988 : 377) ได้ระบุถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่เข้มแข็งว่าเป็นลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารวิชาการ และจากงานวิจัยของ Spillane, Hallett, and Diamond (2003 : 259) แสดงให้เห็นสิ่งสำคัญว่า ปฏิสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครูทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการสอน สอดคล้องกับ Lambert (2002 : 343) ที่กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูเป็นส่วนสำคัญในการเน้นการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน และ Debevoise (1984 : 228) ; Wildy and Dimmock (1993 : 321) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการว่ามีความหมายรวมอยู่ในแวดวงของการกระทำของผู้บริหารสถานศึกษา หรือที่มอบหมายให้ผู้อื่นกระทำเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าการเรียนรู้ของนักเรียน อันประกอบด้วยภารกิจที่สำคัญคือการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครูและในหมู่ครู และ Debevoise (1984 : 228) ; Chell (1999 : 325) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครู ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรู้โครงสร้างของชุมชนและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองนักเรียนอยู่เสมอ (Bossert. 1988 : 246) ส่วน McEwan (1998 : 331) ; (Lashway. 2002 : 219) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งควรจัดให้มีการพัฒนาและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ครูและ

ผู้ปกครองนักเรียน และรวมไปถึงชุมชนจึงจะสามารถกระตุ้นให้ชุมชนสนับสนุนสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้

1.3 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$; S.D. = .581) มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือเน้นการพัฒนาครูให้มีความศรัทธาในวิชาชีพสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการได้ ($\bar{X} = 4.57$; S.D. = .525) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความศรัทธาในวิชาชีพถือเป็นจุดเริ่มต้นของความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ของครู ดังนั้น การเสริมสร้างความศรัทธาในวิชาชีพให้แก่ครูย่อมนำไปสู่ความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานของครู สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการได้ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Jazzar and Algozzine (2007 : 107) กล่าวว่าในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเพิ่มความสำเร็จให้กับนักเรียนนั้นต้องมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนและ การฝึกอบรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน Hoy and Hoy (2006 : 3) ได้กล่าวสนับสนุนเพิ่มเติมว่าครูเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งสำคัญในการพัฒนาครูก็คือการตัดสินใจว่าครูมีความต้องการพัฒนาในวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม Sheppard (1996 : 336) ได้ศึกษาลักษณะของสถานศึกษา 3 ลักษณะ คือ ความมุ่งมั่นของครู ความใส่ใจทางวิชาชีพของครู และความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาประถมศึกษาและสถานศึกษามัธยมศึกษา พบว่ามีความ สัมพันธ์ทางบวกระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับลักษณะดังกล่าวของครู เช่นเดียวกับ Supovitz and Poglino (2001 : 267) ที่พบว่าความมุ่งมั่น (Commitment) ต่อความเป็นมืออาชีพของครูช่วยทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถ โดยให้มีการพัฒนาและสนับสนุนวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับมาตรฐาน โดยเนื้อหาวิชาชีพครูและและการจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น Larson-Knight (2000 : n.p.) ; Blasé and Blasé (1999 : 235) ; Sheppard (1996 : 228) มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการพัฒนาครูส่งผลให้มีผลทางบวกต่อการปฏิบัติการสอนในห้องเรียน และ Hopkins et. al. (1997 : 284) มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และมุ่งมั่นในการบริหารจัดการวิถีชีวิตครูที่ดี แม้บางครั้งจะถูกมองว่าการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอาจถูกแยกออกจากการปฏิบัติทั่วไปก็ตาม แต่ยังคงส่งผลดีต่อ

ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนด้วย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการจึงต้องพัฒนาครู
แกนนำให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครูมากขึ้น (McEwan. 1998 : 215) และ ผู้บริหาร
สถานศึกษาควรจัดเวลาให้ครูได้อบรมพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และกำกับติดตาม
ความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูอยู่เสมอ (Bartell. 1990 : 211 ; Cotton. 2000 : 119 ; Johnson
and Asra. 1999 : 59 ; Short and Spencer. 1990 : 224)

1.4 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสม
ของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล โดยภาพรวมอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$; S.D. = .536) มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก
และมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ จัดเวลากิจกรรมการเรียนการสอน
ที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติตาม โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$; S.D. = .520)
ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารหลักสูตร
และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหากดำเนินการให้สอดคล้องกับ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว
ย่อมนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรของสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Jazzar and
Algozzine (2007 : 125) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความ
สอดคล้องว่าหลักสูตร ทั้งในด้านการสอน และการประเมิน นอกจากนี้ การวิเคราะห์ผลงาน
นักเรียนเพื่อทราบความมีประสิทธิภาพของการสอน ทำให้มั่นใจว่ามีความสอดคล้องกับมาตรฐาน
ของหลักสูตร (Bartell. 1990 : 45 ; Cotton. 2000 : 311 ; Johnson and Asra. 1999 : 121 ; Short
and Spencer. 1990 : 215) สำนักงานการศึกษาสหรัฐอเมริกา (US Dept of Ed. 2005 : 14)
ยังได้เน้นถึงความสอดคล้องของหลักสูตร การสอน การประเมินผลและความเป็นมาตรฐาน
(Focus on alignment of curriculum, instruction, assessment, and standards) ไว้ว่า ถ้าหาก
ความสำเร็จของนักเรียนคือเป้าหมายและสามารถวัดได้ด้วยการประเมินที่อาศัยมาตรฐานใน
หลักสูตรเป็นเกณฑ์ ดังนั้น การประเมินเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานหากไม่สอดคล้องกัน
ก็แสดงให้เห็นเป็นหลักฐานไม่ได้ว่านักเรียนมีผลสำเร็จตรงกันจึงเป็นกระบวนการที่ต้องมีและ
ดำเนินการต่อไป ซึ่ง Supovitz and Poglianco (2001 : 211) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินโดย
อาศัยเกณฑ์มาตรฐาน (Standards-based assessment) รวมทั้งการสอนอิงเกณฑ์ประเมินใหม่ที่ตรง
สอดคล้อง กับมาตรฐานและหลักสูตรแกนกลาง เป็นการประเมินที่มีการสะท้อนความเห็นต่อ
ครูและนักเรียนทำให้ทราบถึงระดับทักษะของนักเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในการ
ประเมินนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเลือกเครื่องมือประเมินตามแนวทางที่
กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับแบบประเมิน การให้คะแนน การรายงาน

ผลและการใช้ข้อมูลการประเมินอย่างเหมาะสม และถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่สูงขึ้น (Bartell, 1990 : 114 ; Cotton, 2000 : 118 ; Johnson and Asra, 1999 : 214 ; Short and Spencer, 1990 : 121) อย่างไรก็ตาม Debevoise (1984 : 222) ; Wildy and Dimmock. (1993 : 213) กล่าวไว้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความหมายรวมอยู่ในแวดวงของการกระทำของผู้บริหารสถานศึกษา หรือที่มอบหมายให้ผู้อื่นกระทำเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วยภารกิจอื่น ๆ เช่น การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และจัดหาทรัพยากร สิ่งของจำเป็นเพื่อให้ครูประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานในห้องเรียน (Goddard, Sweetland and Hoy, 2000 : 98 ; Hoy and Sabo, 1998 : 88 ; Hoy, Tarrer and Kottkamp, 1991 : 87) ตลอดจนมีการจัดทรัพยากรที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (Murphy, 1990 : 145)

1.5 ด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$; S.D. = .536) มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ส่งเสริมให้มีการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.54$; S.D. = .528) ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่องจะทำให้ครูผู้สอนทราบจุดบกพร่องในการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป สอดคล้องกับ Hoy and Hoy (2006 : 271) ที่กล่าวว่า ในการทดสอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและความถนัด เป็นการวัดความก้าวหน้าของนักเรียนด้านความสามารถ ซึ่งอาจวัดในช่วงเวลาสั้นๆ และเป็นการทำนายแนวโน้มของการเรียนรู้ของนักเรียนในอนาคต ส่วน Leithwood, Jantzi and Steinbach (1999 : 225) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional leadership) ว่าหมายถึงความใส่ใจอย่างมากของผู้บริหารสถานศึกษาต่อพฤติกรรมของครูที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียน กล่าวคือมุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครูที่จะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนและจะต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างมากจากครู ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ Leithwood (2006 : 99) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring student progress) อยู่เสมอ และผู้บริหาร

สถานศึกษาซึ่งต้องทำการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน มีวิธีการหลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนและต้องทำการประเมินเป็นประจำ สามารถบอกความหมายของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนเมื่อจำเป็น มีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลนั้นช่วยครู ช่วยนักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถจะตีความการประเมินในสถานศึกษาได้ทุกครั้ง แต่ก็ควรระบุให้ชัดเจนว่ามีความคาดหวังที่จะให้มีการทดสอบ การตีความ และการสนองตอบ ที่จะให้มีการกำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด นอกจากนี้ Hoy and Hoy (2006 : 16) ยังกล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมักจะถูกเรียกร้องให้ทำการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและแปลความหมายของผลจากการทดสอบมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่เป็นประจำ เพื่อทราบผลการตัดสินใจต่าง ๆ หรือที่จะตัดสินใจต่อไปอันเกี่ยวเนื่องกับนโยบาย โครงการและการพัฒนาวิชาชีพของครู ครูอาจต้องการคำแนะนำในการใช้แบบสอบถาม การให้คะแนน การตีความจากข้อมูล และการวิเคราะห์ รวมถึงการใช้ข้อมูลในการปรับเปลี่ยนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อให้มั่นใจว่า ครูได้รับคำแนะนำตามที่ต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นผู้กำหนดความสำเร็จผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Hoy and Hoy, 2003 : 87) และต้องให้ความสำคัญการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นั้น ต้องรู้จักใช้แหล่ง ข้อมูลหลากหลายเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน การตัดสินใจทุกระดับจะต้องอาศัยข้อมูลที่ตรงกับปัญหา เจ้าหน้าที่สามารถใช้ข้อมูลเพื่อช่วยผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิผลมากขึ้น และตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นนโยบายและหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางที่เน้นงานการเรียนการสอนและเป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพของครู ผู้มีหน้าที่กำกับดูแลก็สามารถช่วยครูในการใช้ข้อมูลเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนและชี้ชัดความต้องการของนักเรียนได้ (US Dept of Ed, 2005 : 5 ; Lashway, 2002 : 118)

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของ โมเดลความสัมพันธ์ โครงสร้างตัวบ่งชี้ พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ที่สร้างและพัฒนาขึ้นกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบ ของตัวบ่งชี้ทั้งองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวกอยู่ในระดับสูงมาก กล่าวคือ มีค่าตั้งแต่ .92 ถึง .97 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

เมื่อจัดลำดับตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญในการเป็นตัวบ่งชี้รวมพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล โดยองค์ประกอบหลักด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (BE) องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (TP) และองค์ประกอบหลักด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (AC) โดยมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ .97 ซึ่งถือได้ว่าทั้งสามองค์ประกอบดังกล่าวมีความสำคัญต่อภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี หากสถานศึกษาจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมย่อมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรให้มีคุณภาพ ตลอดจนการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมย่อมแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในด้านวิชาการสูง ไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Hallinger & Murphy (1985 : Abstract) ที่ได้พัฒนารูปแบบของการจัดการด้านการเรียนการสอน โดยการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา คือ การจัดโปรแกรมด้านการเรียนการสอน (Manages instructional program) และการส่งเสริมบรรยากาศของสถานศึกษา (Promotes school climate) สอดคล้องกับ Murphy (1990 : Abstract) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยการสังเคราะห์ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล เพื่อสร้างกรอบแนวคิดด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ (Promoting an academic learning climate) และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนงาน (Developing a supportive work environment) เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ ส่วน Krug (1993 : Abstract) ได้กล่าวสนับสนุนเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเพิ่มเติมว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรและการสอน สอดคล้องกับ Weber (1996 : Abstract) ได้สรุปว่าการส่งเสริมบรรยากาศทางบวกในการเรียนรู้ (Promoting a positive learning climate) และการจัดการหลักสูตรและการสอน (Managing curriculum & instruction) เป็นองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของภาวะผู้นำทางวิชาการ Marsh (1997 : 33) ที่ได้ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการต้องมีลักษณะสำคัญ คือ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล การมีมนุษยสัมพันธ์ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี MacNeill, et. al. (2003 : 119) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้สอดคล้องกัน คือ การบริหารหลักสูตร

และการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ Dimmock and Walker (2005 : Abstract) ยังได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการคือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ U.S. Department of education (2005 : Abstract) ที่ได้เสนอองค์ประกอบหลักสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ Leithwood (2006 : Abstract) ได้เสนอไว้ สอดคล้องกันคือ องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ Gov track.us (2007 : Abstract) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ Irving (2007 : Abstract) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ สอดคล้องกัน คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Pendleton (2007 : 33) Monona Grove (2007 : 162) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ว่าเป็นพฤติกรรมและกระบวนการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญ คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ La Porte (2007 : Abstract) ; Oklahoma (2007 : Abstract) และ Hoy and Hoy (2003 : 112-135) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการว่ามีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเน้นงานด้านวิชาการเป็นเรื่องสำคัญที่สุด รวมถึงความรับผิดชอบการพัฒนาบรรยากาศของสถานศึกษา Arkansas (2007 : 49) ได้สรุปองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ Jazzar and Algozzine (2007 : 25) ได้กล่าวถึงมาตรฐานของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน หลักสูตรการสอน การช่วยการเรียนรู้ของนักเรียนและความก้าวหน้าวิชาชีพของครู ด้านความปลอดภัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ และ Smith (2009 : Abstract) ได้สรุปองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ ไกษิณท์ เพลรินทร์ (2552 : 130) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 5 ด้าน พบว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้มีค่านำหนัก

องค์ประกอบอยู่ในระดับสูง

จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ตามที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักที่สำคัญต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการคือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .97 นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน และด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงเช่นกัน คือ เท่ากับ.93 และ .92 ตามลำดับ ดังนั้น จึงถือได้ว่าองค์ประกอบทั้งสองมีความสำคัญต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับสูงด้วย ซึ่งจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลัก จะเห็นว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะองค์ประกอบหลักด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากค่าเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบหมายถึงค่าคะแนนที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวบ่งชี้ นั้น ๆ มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้มากน้อยเพียงใด ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบหรือพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น เมื่อต้องการทราบว่า ตัวบ่งชี้ใดมีความสำคัญต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการมากน้อยเพียงใด จึงต้องพิจารณาที่ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาน้ำหนักตัวบ่งชี้ จะเห็นว่าตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ยกเว้นตัวบ่งชี้ กำหนดให้มีเกณฑ์มาตรฐานวิชาการสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ในหลักสูตรสถานศึกษา (DPIE 6) ให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ (DPIE 9) ให้ความสำคัญสูงสุดต่อการวางแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน (DPSE 10) เน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยความปลอดภัยในสถานศึกษา (BELC18) อุทิศเวลาให้กับการทำงานและปรากฏตัวให้เห็นตลอดเวลา (BELC 21) เน้นการพัฒนาครูให้มีความศรัทธาในวิชาชีพสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการได้ (TPPO 34) จัดเวลากิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา (ACUC 44) จัดให้มีการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาการที่กำหนด (ACSC 48) รายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกระยะ (SESA 66) ส่งเสริมให้มีการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ (SESI 73) ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .18, .16, .15, .17, .10, .10, .21, .20, .21 และ .19 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่สำคัญของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล ดังนั้น จึงเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล นำไปใช้ในการพัฒนาตนเองโดยนำองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบไปใช้ตามบริบทและสถานการณ์ที่เหมาะสมเรียงลำดับความสำคัญ ตามน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ คือ องค์ประกอบหลักด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (.97) องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (.97) และ องค์ประกอบหลักด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (.97) รองลงมา คือ องค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน (.93) และ องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย (.92) ตามลำดับ

1.1.1 องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (.58) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยบริหารจัดการการศึกษาให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ

1.1.2 องค์ประกอบหลักด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนผลงาน (.57) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนผลงาน โดยให้การตอบสนองต่อความคิดเห็นความต้องการของครูและนักเรียนมากยิ่งขึ้น

1.1.3 องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงาน (.62) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยติดตามการทำงานของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการสอน

1.1.4 องค์ประกอบหลักด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การให้คำปรึกษาข้อมูลทางวิชาการ และการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนการสอน (.55) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาข้อมูลทางวิชาการ และการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยจัดให้มีการบริการข้อมูลสารสนเทศ ความรู้ เอกสารประกอบ

หลักสูตร สื่อการสอนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และใช้วิธีการสังเคราะห์ร่วมกับแบบประเมิน
ครูเพื่อพัฒนาการสอนของครู

1.1.5 องค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน พบว่า องค์ประกอบ
ย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ความคาดหวังต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (.56) ดังนั้น
ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
โดยส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ให้แก่ นักเรียน

1.2 ผลจากการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรม
ภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่ง
สรุปตามองค์ประกอบได้ดังนี้

1.2.1 องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดทิศทางและนโยบาย ตัวบ่งชี้ที่มีความ
เหมาะสมมากที่สุด คือ กำหนดให้มีเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
ในหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการ
กำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านวิชาการของสถานศึกษาโดยกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการ
เรียนรู้ในหลักสูตร

1.2.2 องค์ประกอบหลักด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ อุทิศเวลาให้กับการทำงานและปรากฏตัวให้เห็น
ตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการอุทิศเวลาให้กับ
สถานศึกษา และมีภาระประสานงานกับทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.2.3 องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ตัวบ่งชี้ที่มี
ความเหมาะสมมากที่สุด คือ เน้นการพัฒนาครูให้มีความศรัทธาในวิชาชีพสามารถเป็นผู้นำทาง
วิชาการได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาครูให้มีความ
ตระหนักและศรัทธาในวิชาชีพครู และสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาได้

1.2.4 องค์ประกอบหลักด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ จัดเวลากิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ
แนวปฏิบัติตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรจัด
โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ในสถานศึกษา

1.2.5 องค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมคุณภาพนักเรียน ตัวบ่งชี้ที่มีความ
เหมาะสมมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน

อยู่เสมอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลควรมีการส่งเสริมให้มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลไปปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลจากการวิจัย ที่พบว่า ตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล มี 75 ตัว และตัวบ่งชี้มีน้ำหนักองค์ประกอบเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 65 ตัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแนวทางบางประการที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรดำเนินการภายใต้ขอบเขตที่ผู้วิจัยได้กำหนดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล เพื่อให้มีเครื่องมือวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล เพื่อเป็นสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาลที่มีความเหมาะสมกับบริบทและสังคมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในอนาคต ตามสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

2.4 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล เพื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น